

Akademia Ekonomiczna w Krakowie

Wydział Finansów

Katedra Rachunkowości Finansowej

**Sprawozdawczość i rewizja finansowa
w procesie podnoszenia kwalifikacji
kadry menedżerskiej**

Praca zbiorowa pod redakcją naukową
Prof. AE dr hab. Bronisława Micherdy

Kraków 2003

Recenzenci

Prof. AE dr hab. Bronisław Micherda
Prof. zw. dr hab. Zbigniew Messner

Rada Programowa

Przewodniczący

Prof. AE dr hab. Bronisław Micherda
Kierownik Katedry Rachunkowości Finansowej
Akademia Ekonomiczna w Krakowie

Wice-Prezes Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

Członkowie

Prof. AE dr hab. Bogusława Gneta
Kierownik Katedry Prawa
Akademia Ekonomiczna w Krakowie

Prof. zw. dr hab. Zbigniew Luty

Kierownik Katedry Rachunkowości Finansowej i Kontroli
Akademia Ekonomiczna im. O. Lanego we Wrocławiu

Prof. zw. dr hab. Zbigniew Messner

Kierownik Katedry Rachunkowości
Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamieckiego w Katowicach
Prezes Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

Dr Piotr Rojek

Prezes Krajowej Rady Biegłych Rewidentów

Prof. zw. dr hab. Kazimierz Sawicki

Katedra Rachunkowości
Uniwersytet Szczeciński

Prof. zw. dr hab. Stanisława Surdykowska

Kierownik Katedry Rachunkowości Międzynarodowej
Uniwersytet Jagielloński

Wydawca:

Akademia Ekonomiczna w Krakowie i DTP Chorzów

Skład komputerowy i druk:

ABC Drukarnia Chorzów

www.abcdruk.pl

biuro@abcdruk.pl

tel. (032) 2460180 fax. (032) 2460179

Spis Treści

Wstęp.....

Mariusz Andrzejewski

*Systemy informatyczne wspomagające sprawozdawczość finansową
matych i średnich przedsiębiorstw.....*

Anna Bachorz

Rachunkowość zabezpieczeń a zakres danych prezentowanych w informacji dodatkowej.....

Jolanta Bamberska

Audyt wewnętrzny i kontrola finansowa w jednostkach sektora finansów publicznych.....

Bogusława Bek-Gaik, Anna Surowiec

Aktywa trwałe w sprawozdaniu finansowym – wybrane problemy.....

Andrzej Bernacki, Rafał Muniak

Prawo bilansowe a podatkowe w przedsiębiorstwie.....

Michał Biernacki

*VI Dyrektywa a opodatkowanie usług turystycznych jako nowa sytuacja dla menedżerów
po akcesji Polski do UE.....*

Joanna Biszcza

Potencjał informacyjny sprawozdawczości finansowej w zarządzaniu finansami firmy.....

Grzegorz Bucior, Elżbieta Jaworska

*Rola sprawozdawczości w zwiększaniu spektrum informacyjnego kadry menedżerskiej
jednostek samorządu terytorialnego.....*

Marek Budzik

*Sprawozdawczość i rewizja finansowa a współczesne techniki zarządzania
wartością przedsiębiorstw.....*

Teresa Cebrowska

Badanie warunkowych pozycji bilansowych.....

Rafał Cieślak, Dariusz Malinowski, Marzena Nogaj-Malinowska

Polityka bilansowa instrumentem kształtowania treści sprawozdań finansowych.....

Joanna Czubała, Agnieszka Herdan

*Miejsce Sprawozdawczości Finansowej i Rachunkowości Międzynarodowej w akademickim
procesie kształcenia przyszłych menedżerów.....*

Mieczysław Dobija, Marcin Jędrzejczyk

Rachunkowość i sprawozdawczość a pomiar produktywności działalności gospodarczej.....

Waldemar Dotkuś	
Roczne sprawozdanie finansowe z działalności zpiłata w świetle zasady kontynuacji i wiernego obrazu w oczach biegłego rewidenta.....	139
Agnieszka Drewnik	
Skonsolidowane sprawozdania finansowe jako efektywna forma kontroli grup kapitałowych.....	145
Alina Dyduch	
Przydatność rachunku zysków i strat w zarządzaniu zakładem ubezpieczeń.....	153
Justyna Dyduch	
Istota rezerw w różnych jednostkach.....	161
Izabela Emerling	
Odzwierciedlenie instrumentów finansowych w sprawozdaniach finansowych jednostki gospodarczej.....	171
Józefa Famielec	
Rachunki ekologicznych nakładów i wydatków inwestycyjnych w świetle sprawozdawczości finansowej.....	179
Justyna Franc-Dąbrowska	
Metodyczne aspekty oceny poziomu wspomaganie w kontroli finansowej.....	187
Waldemar Gil	
Informacyjne aspekty sprawozdawczości finansowej względem międzynarodowych norm rachunkowości.....	195
Bogusława Gneta	
Odpowiedzialność związana z rachunkowością a kwalifikacje menedżera.....	205
Józefa Gniewek	
Rola kontroli wewnętrznej w bankach na przykładzie banku X.....	213
Łukasz Górka, Małgorzata Szulc	
Zatwierdzenie sprawozdania finansowego w rozliczeniu pracy menedżera.....	221
Konrad Grabiński	
Koncepcja zastosowania taksonomii w sprawozdawczości finansowej.....	231
Konrad Grabiński, Cezary Seliga	
Sporządzanie rachunku zysków i strat w systemach informatycznych klasy ERP.....	241
Wojciech Hasik	
Zarządzanie jednostką gospodarczą a sprawozdawczość finansowa.....	251
Wiesław Janik	
Sprawozdawczość finansowa jako źródło informacji zarządczej.....	263

Angelika Kaczmierzczuk	
Uproszczenia w prawie bilansowym dla małych i średnich podmiotów gospodarczych a informacja sprawozdawcza.....	271
Sławomir Kalandyk	
Bariery rynku usług szkoleniowych w zakresie analizy sprawozdań finansowych.....	277
Marcin Kędzior	
Porównywalność sprawozdań finansowych jako miara ich przydatności dla kadry menedżerskiej.....	287
Arkadiusz Kolak	
Instrumenty finansowe w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi.....	297
Lenka Krupová, Libor Vašek	
Creative Intangible Asset Accounting.....	307
Danuta Krzywda	
Istota i znaczenie współczesnej rewizji finansowej.....	317
Danuta Krzywda, Marek Schroeder	
Sprawozdania finansowe polskich spółek giełdowych za 2001 rok dowodem empirycznymi potencjalnych problemów wdrażania międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowych.....	335
Agnieszka Kubiak, Elżbieta Twardowska	
Informacja dodatkowa jako istotny element sprawozdań finansowych.....	355
Natalia Kucharska	
Zasada kontynuacji w sprawozdawczości finansowej.....	363
Piotr Kudela, Piotr Płaszewski	
Prognozowanie sprawozdań finansowych- analiza na przykładzie przedsiębiorstwa X.....	371
Grzegorz Kuś	
Wykorzystanie przepływów pieniężnych w analizie ekonomicznej efektywności inwestycji.....	381
Małgorzata Kutera	
Wybrane problemy systemu rewizji finansowej w Polsce.....	391
Przemysław Łagodzki	
Polskie i międzynarodowe regulacje w zakresie sporządzania i prezentacji rachunku przepływów pieniężnych.....	403
Iwona Majchrzak	
Sprawozdawczość środowiskowa jako podstawa skutecznego zarządzania przedsiębiorstwem.....	413

Monika Marcinkowska Odpowiedzialna polityka informacyjna spółki – spojrzenie z perspektywy corporate governance.....	421
Dominika Markiewicz Zestawienie zmian w kapitale własnym – nowy element sprawozdania finansowego.....	431
Olga Martyniuk, Renata Pałczyńska – Gościński Przedmiot „Rewizja finansowa” w dydaktyce szkoły wyższej.....	437
Tomasz Maślanka Zależności między płynnością a rentownością na przykładzie spółek z branży spożywczej notowanych na GPW w Warszawie za okres 1998 – 2002.....	445
Zbigniew Messner Polski system kreowania kadr biegłych rewidentów i jego wpływ na poziom kwalifikacji kadry menedżerskiej.....	455
Bronisław Micherda Rachunkowość w kreowaniu wiarygodnego obrazu działalności gospodarczej dla menedżera.....	465
Bronisław Micherda, Halina Soczówka Rewizja finansowa - specjalność menedżerska.....	481
Grażyna Musiałik Kapitały i ich struktura jako przedmiot decyzji menedżera finansowego.....	499
Tomasz Nawrocki Sytuacja finansowa banków spółdzielczych w świetle danych sprawozdawczych dla potrzeb Narodowego Banku Polskiego.....	507
Andrzej Niemiec Strony internetowe spółek giełdowych w kształtowaniu relacji inwestorskich.....	515
Bogdan Nogalski, Leokadia Roszkowska Inteligencja analityczna a sprawozdawczość i rewizja finansowa.....	525
Wojciech A. Nowak Międzynarodowa regulacja niepodatkowej sprawozdawczości finansowej małych i średnich przedsiębiorstw.....	535
Magdalena Ossowska Sprawozdawczość finansowa a oczekiwania decydentów dla potrzeb gospodarki finansowej przedsiębiorstwa.....	547
Konstanty Owczarek, Cecylia Żurak-Owczarek Zastosowanie metody reprezentacyjnej w rewizji sprawozdań finansowych.....	555

Artur Piaszczyk Czy istnieje paradygmat audytu wewnętrznego?.....	569
Sławomir Pizon Zarządzanie płynnością finansową przedsiębiorstwa leasingowego w oparciu o symulacje przepływów gotówkowych.....	577
Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak Aspekty badania systemu kontroli wewnętrznej przez biegłych rewidentów.....	585
Krystyna Rajzer Znajomość sprawozdawczości i rewizji finansowej wśród studentów – przyszłych menedżerów (refleksje własne).....	593
Halina Rączkowska Sprawozdanie finansowe jako narzędzie w procesie zarządzania przedsiębiorstwem.....	599
Piotr Rynkiewicz Rola Hurtowni Danych w sprawozdawczości menedżerskiej.....	609
Janusz Samelak Istota procesów harmonizacji i standaryzacji sprawozdawczości finansowej.....	615
Karol Schneider Kontrola wybranych aktywów w jednostkach gospodarczych.....	623
Tomasz Siudek Współczynnik wypłacalności jako wskaźnik podlegający rewizji finansowej w bankach.....	633
Manuela Skoczek-Spychała Rola planowania w procesie badania sprawozdań finansowych.....	641
Wanda Skoczylas Sprawozdanie z przepływów pieniężnych w ocenie wzrostu wartości przedsiębiorstwa.....	647
Maria Smejda Wartość poznawcza zysku księgowego w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.....	661
Marta Stępień Ochrona środowiska w badaniu sprawozdania finansowego a świadomość ekologiczno-ekonomiczna menedżerów.....	675
Piotr Szczypa Kontrola gospodarcza zapasów w przedsiębiorstwach produkcyjnych a sprawozdawczość finansowa – wybrane zagadnienia.....	689
Marta Ślaczka Kryterium istotności w rewizji sprawozdań finansowych małych jednostek.....	697

osiągnięciem, natomiast w wariantach porównawczym wykazywane są wszystkie poniesione w danym okresie koszty działalności operacyjnej. Pociąga to konieczność (zgodnie z nadrzędną zasadą współmierności kosztów i przychodów), wprowadzenia pozycji korygujących w postaci zmiany stanu produktów (wynika ze zmiany wielkości zapasów wytworzonych produktów) oraz kosztu wytworzenia produktów na własne potrzeby.

Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, w Polsce rachunek zysków i strat sporządzany jest metodą mieszaną, co oznacza, że niektóre pozycje wykazuje się jako wynik (zysk lub stratę) z poszczególnych rodzajów działalności (metoda netto), a dla innych ujmuje się oddzielnie przychody i koszty poszczególnych rodzajów działalności (metoda brutto). Metodą netto przedstawia się wynik ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, wynik ze zbycia inwestycji oraz wynik zdarzeń nadzwyczajnych. Metodą brutto przedstawia się wszystkie pozostałe pozycje rachunku zysków i strat.

Polityka bilansowa, poprzez świadome i celowe wykorzystanie stwarzanych przez ustawę o rachunkowości alternatywnych możliwości co do sposobów wyceny i prezentacji informacji w sprawozdaniach finansowych, jest instrumentem pozwalającym kształtować wizerunek firmy w otoczeniu zewnętrznym. Ze względu jednak na sprzeczne interesy różnych grup odbiorców informacji musi szukać nie zawsze możliwych kompromisów, ukrywając równocześnie fakt, że w ogóle jest przez przedsiębiorstwo realizowana. Rozpoznanie bowiem przez odbiorcę sprawozdania zastosowanych środków polityki bilansowej powoduje, że traci ona swoją użyteczność.

Literatura

- [1] W.Brzezin, Ogólna teoria rachunkowości, Wyd. Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 1998 r
- [2] M.Gmytrasiewicz, A.Karmanśka: Rachunkowość finansowa, Difin, Warszawa 2002
- [3] K.Sawicki (red.), Polityka Bilansowa i analiza finansowa. Nowoczesne instrumenty zarządzania firmą, Wyd. Ekspert, Wrocław 2002 r
- [4] Ustawa o rachunkowości z dn. 29 września 1994 (Dz.U. Nr 121, poz.591).

Miejsce Sprawozdawczości Finansowej i Rachunkowości Międzynarodowej w akademickim procesie kształcenia przyszłych menedżerów

Joanna Czubała^{*}
Agnieszka Herdan^{**}

Streszczenie

W referacie przedstawiono wyniki badań dotyczących kształcenia w zakresie Sprawozdawczości Finansowej i Rachunkowości Międzynarodowej na uniwersytetach i akademiach ekonomicznych oraz w wybranych szkołach wyższych w trybie studiów dziennych magisterskich. Badania przeprowadzono w oparciu o informacje prezentowane na stronach internetowych uczelni oraz wyniki ankiet rozestanych pocztą elektroniczną do ich pracowników.

Badania pozwoliły ustalić zakres najczęściej prezentowanych przez prowadzących treści programowych obu przedmiotów, tytuły zalecanych studentom podręczników, dominujące formy prowadzenia zajęć oraz stopień obligatoryjności przedmiotów Sprawozdawczość Finansowa i Rachunkowość Międzynarodowa w badanych uczelniach. W oparciu o wyniki badań w referacie wskazano też specjalności studiów na których najczęściej występują oraz zwrócono uwagę na wcześniejsze przygotowanie studentów do nauki tych przedmiotów.

1. Wstęp

Środowisko gospodarcze wymaga od działających w nim aktywnie osób znajomości zagadnień rachunkowości, finansów oraz księgowości. Przede wszystkim wiedza ta jest potrzebna osobom zajmującym się tą problematyką zawodowo – kadrom menedżerskim, a także nieprofesjonalistom chcącym podejmować racjonalne decyzje finansowe.

Najwyższymi kwalifikacjami z zakresu finansów i rachunkowości oraz sprawozdawczości finansowej powinna dysponować kadra zarządzająca. Umiejętności te to nie tylko rzetelne sporządzanie sprawozdań finansowych, ale przede wszystkim znajomość występujących pomiędzy ich elementami zależności. Dzięki wykorzystaniu tej wiedzy sprawozdania stają się

^{*} mgr. Katedra Rachunkowości Finansowej, Akademia Ekonomiczna w Krakowie
^{**} dr, Katedra Rachunkowości Międzynarodowej, Uniwersytet Jagielloński

wiarygodnej rzetelne, decyduje na nich oparte racjonalne, a doradztwo w podejmowaniu decyzji finansowych i inwestycyjnych odpowiedzialne¹.

Problem nauczania rachunkowości i szkolenia przyszłych menedżerów nabiera szczególnego znaczenia w procesie globalizacji i integracji Polski z Unią Europejską. „Język finansów jest taki sam na całym świecie. Finanse stały się globalne dlatego, że edukacja każdego młodego finansisty jest bardzo podobna”².

Jedną z podstawowych cech integracji jest swoboda przepływu nie tylko w ramach krajowych ale również międzynarodowych zasobów pracy. Prowadzi to do sytuacji w której „pracownik o jakościowo niższym kapitale intelektualnym przegra starania o pracę z pracownikiem o większym zasobie intelektualnym”³. Firmy wykorzystują coraz efektywniejsze techniki selekcji kandydatów do pracy. Często korzystają z usług „head hunters” preferując zatrudnienie pracownika o wysokich kwalifikacjach bardziej niż szkolenie i rozwijanie umiejętności osób gorzej wykształconych i przygotowanych do wykonywania zawodu⁴. Tak więc, aby polscy menedżerowie byli konkurencyjni w globalnej gospodarce, ich wykształcenie musi odpowiadać światowym standardom. Dlatego też zadanie edukacji przyszłych kadr menedżerskich spoczywa w dużej mierze na wyższych uczelniach.

2. Cel i przedmiot badań

Zgodnie z tematem konferencji, celem przeprowadzonych badań było ustalenie sposobu kształcenia studentów, przyszłych menedżerów, w zakresie Sprawozdawczości Finansowej i Rachunkowości Międzynarodowej. Wiedza i umiejętności w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych i zrozumienia ich merytorycznej zawartości są niezbędne w zarządzaniu przedsiębiorstwem i podejmowaniu decyzji finansowych.

Rachunkowość Międzynarodowa jest zaś szczególnie ważnym źródłem podwyższania i „dopełniania” kwalifikacji przyszłych menedżerów w obliczu globalizacji i perspektywy wejścia Polski do Unii Europejskiej.

Do badań wybrano uniwersytety, akademie ekonomiczne oraz szkoły wyższe publiczne i prywatne, znajdujące się w pierwszej 50 „*Rankingu wyższych uczelni 2003*” magazynu Polityka i należące do grupy A rankingi: „*Ekonomia i zarządzanie*” - *Akademie Ekonomiczne oraz uczelnie mające wyodrębnione wydziały ekonomii i zarządzania*”⁵. Wyliminowano uczelnie,

¹ A. Bernacki, T. Piątek, Potrzeba i konieczność edukacji w zakresie rachunkowości i finansów, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, SKwP Rada Programowa, Tom 11 (67), Warszawa 2001, s. 171.

² P. Denbiński, Globalizacja – wyzwania i szanse, [w:] J. Klich (red.), Globalizacja, ISS, Kraków 2001, s. 22.

³ A. Szalkowski, Globalizacja a kierunki zmian w wyższym wykształceniu. Docelowy model kształcenia na wydziale zarządzania AE w Krakowie, Konferencja dydaktyczna z okazji 10-lecia Wydziału Zarządzania, Dobczyce 21 marca 2002 r., Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Wydział Zarządzania, Kraków 2002, s. 21.

⁵ <http://polityka.onet.pl/artukul.asp?M=RA3>

które nie prowadzą kształcenia na dziennych studiach magisterskich oraz te, z którymi nie można było skontaktować się poprzez Internet.

Wykorzystane w badaniu informacje, pochodzące w większości ze stron internetowych uczelni, poparto badaniami ankietowymi przeprowadzonymi wśród pracowników zatrudnionych w Katedrach, Instytutach bądź Zakładach Rachunkowości.

W trakcie badań zwrócono uwagę na następujące zagadnienia:

1. zakres tematyczny badanych przedmiotów,
2. zalecaną studentom podstawową i uzupełniającą literaturę,
3. kategoryzację przedmiotu (obowiązkowy, do wyboru);
4. formę nauczania przedmiotu (wykład, ćwiczenia)

3. Wyniki badań

3.1 Sprawozdawczość Finansowa

Ogólnie sformułowany cel zajęć w ramach tego przedmiotu to w większości przypadków zapoznanie studentów z metodami sporządzania sprawozdań finansowych. Na stronach internetowych badanych uczelni spotkano też sformułowania bardziej precyzyjne jak np. przedstawienie studentom procesu sporządzania sprawozdania finansowego od strony warsztatowej, obejmującej przetwarzanie danych księgowych, uzgadnianie ewidencji syntetycznej i analitycznej w ramach zestawień obrotów i sald, weryfikację i korektę wielkości wynikających z ksiąg rachunkowych oraz wycenę składników majątku i kapitałów na dzień bilansowy⁶.

Napotkano również ujęcie problematyki Sprawozdawczości Finansowej w skali międzynarodowej. Wówczas za główny cel dydaktyczny przedmiotu prowadzący go uznają zdobycie przez studentów wiedzy w zakresie rozróżnienia poszczególnych koncepcji rachunkowości determinujących założenia koncepcyjne krajowego i międzynarodowego prawa bilansowego, jak również dyrektyw Unii Europejskiej. Zagadnienie to łączy z określeniem wpływu polityki rachunkowości na informacje zawarte w jednostkowym i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dodatkowo jako umiejętności nabywane w trakcie zajęć przez studentów wymienia się sporządzanie i czytanie jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, jak również „formułowanie” polityki rachunkowości⁷.

Prezentując program zajęć prowadzący wymieniają m.in.:

1. Zakres przedmiotowy i podmiotowy sprawozdania finansowego według regulacji prawnych oraz obowiązek sporządzania pełnych i uproszczonych sprawozdań finansowych.

⁶ <http://www.wnc.uw.edu.pl/>

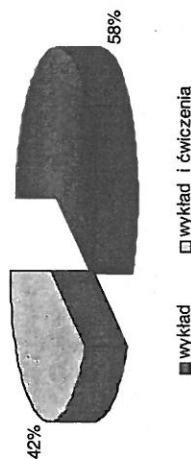
⁷ <http://plan.ae.wroc.pl/guest/index.php>

2. Nadrzędne zasady sprawozdawczości finansowej oraz cechy jakościowe sprawozdań finansowych.
 3. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego - zasady sporządzania, polityka rachunkowości, założenie kontynuacji działania.
 4. Bilans - elementy i ich klasyfikacja, zasady wyceny, trwała utrata wartości aktywów, zdarzenia występujące po dacie bilansu.
 5. Rachunek zysków i strat - charakterystyka przychodów, kosztów, zysków i strat nadzwyczajnych oraz obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego, warianty sporządzania rachunku zysków i strat.
 6. Rachunek przepływów pieniężnych - zasady sporządzania, dopuszczalne warianty, interpretacja przepływów wg poszczególnych rodzajów działalności.
 7. Zestawienie zmian w kapitale własnym - istota, zasady sporządzania.
 8. Informacja dodatkowa - zakres i formy prezentacji.
 9. Sprawozdawczość grup kapitałowych - zasady i metody konsolidacji.
- Niektórzy wykładowcy czy asystenci poszerzają omawiane zagadnienia o :
- elementy sprawozdawczości podatkowej,
 - sprawozdanie z działalności - jego treść i formę,
 - sprawozdawczość instytucji finansowych.

Najczęściej zalecana studentom literatura obejmuje następujące pozycje (w przekroju podręczników obowiązkowych i uzupełniających):

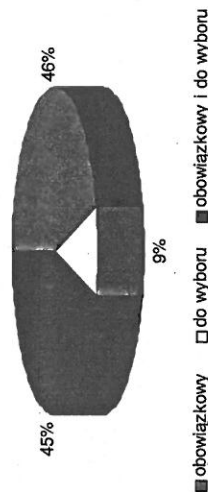
1. Literatura podstawowa:
 - Olchowicz I., Tłaczała A.: Sprawozdawczość finansowa. Vademecum Rachunkowości, Difin, Warszawa 2002.
 - Helin A., Szymański K.G., Sprawozdawczość finansowa spółek kapitałowych, FRRw Polsce, Warszawa 2001.
2. Literatura uzupełniająca:
 - Gmytrasiewicz M., Karmańska A., Rachunkowość finansowa, Vademecum Rachunkowości, Difin, Warszawa 2002.
 - Komentarz do ustawy o rachunkowości, praca zbiorowa pod redakcją T. Kizukiewicz, PWP, Warszawa 2003.

Najczęściej prowadzoną formą zajęć ze Sprawozdawczości Finansowej jest wykład (Rys. 1).



Rysunek 1 Formy prowadzenia zajęć z przedmiotu Sprawozdawczość Finansowa
Źródło: Opracowanie własne.

W zbliżonym odsetku badanych uczelni jest to przedmiot obowiązkowy lub do wyboru (Rys. 2). Jako przedmiot obowiązkowy występuje na specjalnościach Rachunkowości i pokrewnych (np. Rewizja Finansowa). Natomiast jako przedmiot od wyboru najczęściej występuje na specjalnościach: Bankowość, Finanse Przedsiębiorstw i Zarządzanie Firmą.



Rysunek 2 Rodzaj przedmiotu
Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku opcji „obowiązkowej” przedmiot ten jest najczęściej poprzedzony przedmiotami Podstawy Rachunkowości i Rachunkowość Finansowa, a w przypadku opcji „do wyboru” zazwyczaj tylko przedmiotem Podstawy Rachunkowości. Istnieją również nieliczne przypadki kiedy zagadnienia sprawozdawczości finansowej są prezentowane w ramach zajęć z Rachunkowości Finansowej lub Analizy Finansowej.

Prawie we wszystkich przypadkach wykładom towarzyszą ćwiczenia, co pozwala studentom (przyszłym menedżerom) na lepsze zapoznanie się z omawianą tematyką i nabycie dodatkowych, praktycznych umiejętności.

3.2 Rachunkowość Międzynarodowa

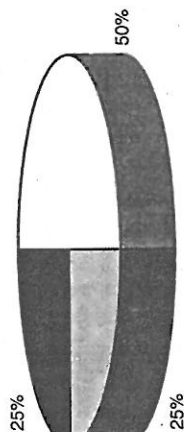
Globalizacja gospodarki światowej sprawia, że coraz większego znaczenia nabiera rozumienie zasad sprawozdawczości finansowej oraz informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych. Dlatego też w trakcie kształcenia przyszli menedżerowie powinni mieć szansę zapoznania się z problematyką Rachunkowości Międzynarodowej. Jednakże, jak wykazały przeprowadzone badania, do tej pory niewiele (ok. 27%) wyższych uczelni wprowadziło do swych programów nauczania przedmiot Rachunkowość Międzynarodowa lub przedmioty pokrewne.

Treści najczęściej omawiane w ramach przedmiotu Rachunkowość Międzynarodowa to:

- Główne modele rachunkowości na świecie.
- Standaryzacja i harmonizacja zasad rachunkowości.
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości - istota i zakres.
- Harmonizacja rachunkowości w Unii Europejskiej.
- Anglosaski model rachunkowości - istota, specyfika, zalety i wady, charakterystyka wybranych krajów stosujących ten model.
- Kontynentalny model rachunkowości - istota, specyfika, zalety i wady, charakterystyka wybranych krajów stosujących ten model.
- Sprawozdawczość finansowa w przekroju różnych krajów - charakterystyka bilansu rachunku zysków i strat, sprawozdania z przepływu środków pieniężnych, sprawozdania ze zmian w kapitale własnym, informacja dodatkowa.
- Główne problemy rachunkowości korporacji międzynarodowych - wielowalutowość, konsolidacja w międzynarodowych grupach kapitałowych, ceny transferowe.
- Problem roku 2005.

Najczęściej zalecana przez prowadzących literatura obejmuje:

1. W ramach literatury podstawowej:
 - Surdykowska S.T.: Rachunkowość międzynarodowa, Zakamycze, Kraków 1999.
 - Międzynarodowe Standardy Rachunkowości, IASC 2002.
 - Rachunkowość międzynarodowa, praca zbiorowa pod redakcją L. Bednarskiego, J. Gierusza, PWE, Warszawa 2001.
2. W ramach literatury uzupełniającej:
 - Opracowania przygotowane przez firmy audytorskie: Ernest & Young, Deloitte & Touche, KPMG, PricewaterhouseCoopers.
 - Harmonizacja rachunkowości, praca zbiorowa pod redakcją D. Misińskiej i M. Kwiecień, AE we Wrocławiu, Wrocław 2000.
 - Artykuły w piśmie SKwP - „Rachunkowość”.



Rysunek 3. Formy prowadzenia zajęć z przedmiotu Rachunkowość Międzynarodowa
Źródło: Opracowanie własne.

W szkołach wyższych Rachunkowość Międzynarodowa jest przede wszystkim przedmiotem obowiązkowym (Rys. 3). Natomiast jako przedmiot do wyboru jest najczęściej oferowana studentom na specjalnościach: Ekonomia Międzynarodowa, Handel Zagraniczny oraz Zarządzanie Międzynarodowe.

W większości uczelni nauczanie Rachunkowości Międzynarodowej jest poprzedzone tylko przedmiotem Podstawy Rachunkowości (oprócz specjalności Rachunkowości i pokrewne). Wynika to z faktu, że w trakcie studiów studenci mają możliwość swobodnego wyboru przedmiotów uzupełniających i nie zawsze zdają sobie sprawę z ciągłości jaka musi być zachowana w przypadku studiowania takiej dziedziny jaką jest Rachunkowość. Powoduje to, że często zrozumienie zagadnień poruszanych w ramach przedmiotu Rachunkowość Międzynarodowa sprawia studentom trudności.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że prawie we wszystkich uczelniach, w których prowadzona jest Rachunkowość Międzynarodowa, wykładom towarzyszą ćwiczenia, których zakres tematyczny pozwala studentom na zapoznanie się w praktyce z tą ciekawą i potrzebną problematyką.

4. Podsumowanie

Przeprowadzone badania pozwalają na sformułowanie poniższych wniosków dotyczących obu przedmiotów.

1. W odniesieniu do Sprawozdawczości Finansowej:

- studenci wyższych uczelni mają szeroki dostęp do kształcenia w zakresie Sprawozdawczości Finansowej, zarówno w ramach przedmiotów obowiązkowych jak i uzupełniających,
- teoretyczne aspekty będące przedmiotem wykładów są zazwyczaj uzupełniane praktycznymi zadaniami rozwiązywanymi w trakcie ćwiczeń,
- w większości przypadków zajęcia poprzedzające dają dobre podstawy do studiowania zagadnień dotyczących Sprawozdawczości Finansowej.

2. W odniesieniu do Rachunkowości Międzynarodowej:

- aktualnie niewiele szkół wyższych proponuje swoim studentom zajęcia z zakresu Rachunkowości Międzynarodowej; zazwyczaj są one obowiązkowe na specjalności Rachunkowości i pokrewnych,
- prawie we wszystkich przypadkach prezentowane zagadnienia ujęte są zarówno w aspekcie teoretycznym (wykład) jak i praktycznym (ćwiczenia),
- należy zwrócić uwagę na fakt, że w sytuacjach gdy Rachunkowość Międzynarodowa jest przedmiotem do wyboru, studenci często nie posiadają wystarczającej wiedzy merytorycznej na swobodne zgłębianie prezentowanej w jej ramach problematyki.

Literatura

- [1] Bernacki A, Piątek T., Potrzeba i konieczność edukacji w zakresie rachunkowości i finansów, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, SKwP Rada Programowa, Tom 11 (67), Warszawa 2001, s. 168 - 174
- [2] Dembiński P., Globalizacja – wyzwania i szanse, [w:] Globalizacja, Klich J. (red.), ISS, Kraków 2001
- [3] <http://akson.sgh.waw.pl/kr/>
- [4] <http://ekonom.univ.gda.pl/>
- [5] <http://gemini.mks.uj.edu.pl/800/instytut/>
- [6] <http://katrach.ac.poznan.pl/>
- [7] <http://plan.ae.wroc.pl/guest/index.php>
- [8] <http://polityka.onet.pl/artykul.asp?M=RA3>
- [9] <http://szafir.univ.szczecin.pl>
- [10] <http://www.ae.katowice.pl/>
- [11] <http://www.econ.uni.torun.pl/>
- [12] <http://www.wne.uw.edu.pl/>
- [13] <http://www.wneiz.univ.szczecin.pl/katedry/krach.html>
- [14] <http://www.wshir.poznan.pl/>
- [15] <http://www.wz.uni.lodz.pl/katrach/index.html>
- [16] <http://www.wzr.pl/rachunkowosc.php>
- [17] Szałkowski A., Globalizacja a kierunki zmian w wyższym wykształceniu, Docelowy model kształcenia na Wydziale Zarządzania AE w Krakowie, Konferencja dydaktyczna z okazji 10-lecia Wydziału Zarządzania, Dobrezycie 21 marca 2002 r., Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Wydział Zarządzania, Kraków 2002.

Rachunkowość i sprawozdawczość a pomiar produktywności działalności gospodarczej

Mieczysław Dobija*
Marcin Jędrzejczyk**

Streszczenie

Praca prezentuje aktualne implikacje teoretyczne kategorii produktywności pracy w aspekcie ewidencji księgowej jak również postrzegania funkcji produkcji, mającej zasadnicze znaczenie dla systemu sprawozdawczości finansowej i szeroko pojętej rachunkowości. Nowe, addytywne podejście do funkcji produkcji umożliwia identyfikację czynników wpływających na kreację wartości w procesach wytwórczych, które przy zastosowaniu danych z ewidencji księgowej pozwalają na kwantyfikację wartościową poziomu zarządzania. Na gruncie produktywności pracy zbudowano podstawy teoretyczne procesu konwersji wartości dewizowych, których implementacja prowadziła na wyeliminowanie luk teoretycznych tkwiących w obowiązujących przepisach dotyczących skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

1. Wprowadzenie

Rachunkowość i okresowa sprawozdawczość wybranych wielkości ekonomicznych charakteryzujących działalność i sytuację jednostki pozwala na głębszy wgląd i ocenę procesów ekonomicznych w przedsiębiorstwie, a do pewnego stopnia także w makro skali. W tej pracy ukazuje się koncepcję ogólnej funkcji produkcji różnej od modeli ekonomicznych, która pozwala na bogatszy obraz działalności jednostki oraz głębsze zrozumienie natury procesów ekonomicznych. W miejsce trzy argumentowej funkcji produkcji wprowadza się funkcję siedmiu zmiennych, których kompozycja lepiej wyraża złożoność produktu finalnego w stosunku do sumy czynników wytwórczych. Produktywność pracy, jak wskazuje rozsądek i nowe badania, ma wpływ na siłę pieniądza i kształtowanie się kursów. Badania pokazują, że konwersja wartości przy konsolidacji sprawozdań finansowych dokonuje się przy zauważalnych lukach teoretycznych, co może prowadzić do wypaczenia sprawozdań i informacji, które one dostarczają decydom. Celem pracy jest ukazanie produktywności w nowym świetle, określenie związków tej kategorii z zagadnieniami analizy i zarządzania przedsiębiorstwem. Rozważa się także ważny wątek konwersji wartości przy konsolidacji sprawozdań finansowych.

* prof. dr hab., Katedra Rachunkowości, Akademia Ekonomiczna w Krakowie
** mgr., Katedra Rachunkowości, Akademia Ekonomiczna w Krakowie